

ВІДГУК

офіційного опонента

д.е.н., професора, професор кафедри фінансів,
грошового обігу і кредиту

Львівського національного університету імені Івана Франка

Демчишака Назара Богдановича

на дисертаційну роботу

Чийпеш Наталії Миколаївни на тему:

**«Розвиток цифрових інновацій на кредитному ринку
в структурі національної економіки України»,**

поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 051 «Економіка»

Актуальність обраної теми дисертаційної роботи

У сучасному економічному ландшафті цифровізація кредитного ринку стала ключовим компонентом цифрової економіки та визначальним фактором економічного зростання. Цифрові технології, що проникають у кредитний сектор, є основою стратегій кредитної діяльності фінансових установ. Цифрова трансформація кредитного ринку призводить до переосмислення кредитного процесу та інноваційного підходу до впровадження нових фінансових продуктів і послуг. Впровадження цифрових технологій розширює можливості кредитних установ, підвищує їхню ефективність та конкурентоспроможність, що робить їх ключовими учасниками цифрової трансформації економіки. У цьому контексті особливої актуальності набуває проблема розвитку цифрових інновацій на кредитному ринку в структурі національної економіки.

Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами

Дисертація виконана відповідно до тематики науково-дослідних робіт Національного університету «Чернігівська політехніка» МОН України, зокрема, «Стратегічні пріоритети та механізми фінансового забезпечення інноваційного розвитку базових галузей національного господарства» (№ державної реєстрації 0118U004407), «Формування інноваційно-інвестиційних засад сталого розвитку суб'єктів підприємництва в умовах євроінтеграції» (№ державної реєстрації 0121U113249), «Розвиток ринку

кредитних послуг в умовах становлення цифрової економіки» (№ державної реєстрації 0121U113250).

***Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень,
висновків і рекомендацій***

Детальне вивчення змісту дисертаційної роботи, у тому числі наведених у ній статистичних даних і розрахунків дає можливість зробити висновок про обґрунтованість та достовірність викладених у дисертації наукових положень, висновків і рекомендацій. Це також підтверджує широкий перелік опрацьованих, систематизованих та узагальнених дисертантом фундаментальних робіт як зарубіжних, так і вітчизняних вчених-економістів з низки питань, які стосуються розвитку цифрових інновацій на кредитному ринку в структурі національної економіки України.

У процесі дослідження автор використовує сучасну методологію наукового пізнання і технологію наукових досліджень. Зокрема ним використовуються такі методи дослідження, як історико-логічний – для дослідження наукових теорій щодо розвитку інновацій, їхньої ролі в розбудові національної економіки; контент-аналіз – для конкретизації сутності таких категорій, як «інновація», «фінансова інновація», «кредитна інновація»; порівняння та абстрагування – при деталізації змісту кредитного ринку та визначенні особливостей його функціонування; систематизації та класифікації – під час розгляду видів інновацій та кредитних інновацій; статистичні методи – для аналізу сучасних трендів функціонування кредитного ринку, актуальних тенденцій його цифрового розвитку; узагальнення – при обґрунтуванні основних напрямів трансформації кредитного ринку в умовах цифровізації національної економіки. Також використані елементи системного підходу, аналізу і синтезу, індукції та дедукції – для дослідження ролі кредитного ринку в структурі національної економіки, його впливу на процеси цифрової трансформації економічної поведінки суб'єктів господарювання.

Послідовність здійсненого авторкою дослідження відображена у структурі роботи, яка складається зі вступу, трьох розділів, списку використаних джерел, додатків, що забезпечило комплексний підхід до аналізу процесу розвитку цифрових інновацій на кредитному ринку в структурі національної економіки України. Роботу характеризує системність підходу до вирішення поставлених завдань, логічна побудова й аналіз причинно-наслідкових зв'язків. Висновки та рекомендації є достовірними, що підтверджується їх апробацією на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, науковими публікаціями та відповідними довідками про впровадження результатів дослідження.

Зазначене свідчить про достовірність і достатню обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації Чийпеш Н.М.

Наукова новизна одержаних результатів

Серед наукових здобутків Чийпеш Н.М. на особливу увагу заслуговують такі:

- вперше обґрунтовано теоретико-прикладні положення моделі впливу цифровізації кредитного ринку на інноваційний розвиток національної економіки;
- удосконалено наукові підходи щодо обґрунтування видів інновацій в системі кредитного ринку, а саме розширено перелік новими ознаками та відповідними до них видами інновацій: за специфікою діяльності кредитної установи (інновації комерційних банків, інновації небанківських кредитних установ), впливом на розвиток національної економіки (інновації системного впливу, інновації сегментного впливу, інновації інституціонального впливу), рівнем цифровізації (цифрові кредитні інновації, нецифрові кредитні інновації), що дозволило конкретизувати сутність та роль цифрових кредитних інновацій у загальній системі їх видів;

- удосконалено концептуальний підхід до розгляду сутності та основних компонентів інституційного забезпечення розвитку цифрових інновацій на кредитному ринку. Виокремлено нормативно-правове забезпечення, інфраструктурне забезпечення, освітньо-наукове забезпечення, Fintech екосистему кредитного ринку;
- удосконалено механізм розвитку цифрових інновацій на кредитному ринку, а саме розширена система принципів новими: цифрової обізнаності та дифузії цифрових інновацій;
- набули подальшого розвитку категоріальний апарат у сфері пізнання сутності інноваційного розвитку національної економіки та особливостей його забезпечення через дослідження змісту таких категорій, як «інновація», «фінансова інновація», «кредитна інновація», а також обґрунтовано зміст дефініції «цифрова кредитна інновація»;
- набуло подальшого розвитку обґрунтування сутності дефініції «цифровий розвиток кредитного ринку»;
- набули подальшого розвитку напрямки розвитку кредитного ринку та активізації його цифрової трансформації.

Практичне значення результатів дослідження

Основні наукові положення дисертаційної роботи доведено до рівня практичних рекомендацій та науково-методичних підходів, висновки та пропозиції, отримані в результаті дослідження, можуть бути використані в практичній діяльності банківських та небанківських кредитних установ.

Зокрема, матеріали дослідження використані в комерційному банку ПУМБ, акціонерному банку «Південний», кредитній спілці «Чернігівська».

Теоретичні результати дослідження були використані в освітньому процесі Національного університету «Чернігівська політехніка», зокрема, під час розробки та викладання навчальних дисциплін «Макроекономічний аналіз», «Банківські операції», «Фінансові технології».

Повнота викладення наукових результатів дисертації в опублікованих працях

Результати дослідження опубліковано у 16 наукових працях, з яких: одна стаття, що індексується у наукометричній базі Web of Science, чотири статті у наукових фахових виданнях України, один розділ у колективній монографії, десять публікацій у матеріалах наукових конференцій. Загальний обсяг публікацій – 5,64 д.а., з яких авторці належить – 4,53 д.а.

Здобувачем дотримані вимоги п. 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 щодо кількості публікацій, відповідності опублікованих результатів тим, що містяться у дисертації, апробації її основних положень.

Дотримання норм академічної доброчесності

За результатами аналізу представлених матеріалів не встановлено фактів порушення академічної доброчесності.

Дисертантка дотримувалась норм та принципів академічної доброчесності, норм законодавства про авторське право, порушень яких, як і академічного плагіату, не виявлено. У дисертації наявні посилання на відповідні джерела, зазначені у списку використаних джерел, визначено особистий внесок автора в опублікованих у співавторстві працях.

Висновки та пропозиції, що викликають окремі зауваження та можуть слугувати підґрунтям дискусії під час захисту дисертації

1. На с. 69 (рис. 1.16) роботи авторка наводить схему видів кредитних інновацій в одній системі. Але зазначає, що класифікаційні ознаки кредитних інновацій в окремих випадках повторюють ознаки типології інновацій, їх

класифікаційну модель. На нашу думку, варто було б виокремити ознаки, які притаманні інноваціям взагалі, а які – лише кредитним інноваціям.

2. На с. 171 (рис. 3.10) дисертантка наводить схему ефектів від впровадження інновацій у діяльність кредитних установ. Проте, варто було б деталізувати зазначені ефекти, поглибити їх сутність та описати вплив від їх впровадження на національну економіку країни, що дозволило б виявити можливі ризики, пов'язані з впровадженням нових кредитних продуктів і послуг.

3. У підрозділі 3.2 на рис. 3.9 наведено «Механізм розвитку цифрових інновацій на кредитному ринку». Зазначена розробка набула б більшої практичної значимості, якби було також розкрито об'єкт, суб'єктів і завдання механізму, а також очікувані результати від його впровадження.

4. Назва підрозділу 1.3 дисертації не відображає в повному обсязі розкритий авторкою зміст. На наш погляд, більш вдалою могла б бути назва у такій редакції: «Види та методичні засади оцінки розвитку цифрових інновацій на кредитному ринку в структурі національної економіки».

5. Дисертаційна робота значно виграла, якщо б авторка запропонувала напрями мінімізації негативного впливу цифровізації кредитного ринку на інноваційний розвиток національної економіки.

Наведені зауваження та дискусійні аспекти не зменшують загальної теоретичної та практичної значущості, обґрунтованості та достовірності основних положень дисертації.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Чийпеш Наталії Миколаївни на тему «*Розвиток цифрових інновацій на кредитному ринку в структурі національної економіки України*» є завершеним та цілісним науковим дослідженням, виконана на актуальну тему, містить положення наукової новизни та має вагоме теоретичне і практичне значення.

Робота оформлена згідно вимог наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами). Дисертаційна робота за формою і змістом відповідає спеціальності 051 «Економіка», а також вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р.

Відтак, авторка дисертаційної роботи «Розвиток цифрових інновацій на кредитному ринку в структурі національної економіки України» Чийпеш Наталія Миколаївна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка».

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри фінансів,
грошового обігу і кредиту
Львівського національного університету
імені Івана Франка МОН України

Назар ДЕМЧИШАК